

TUNTOSARVI

Nro 20 1985

TUNTOSARVI

Kuulonäkövammaisten lehti
Ilmestyy 48 kertaa vuodessa, perjantaisin
Nro 20
11. vuosikerta

JULKAISIJA Näkövammaisten Keskusliitto ry.

Varat tämän lehden kustannuksiin on lahjoittanut
Lions-piiri 107 N

PÄÄTOIMITTAJA Orvokki Holopainen
TOIMITTAJA Timo Pietilä

TOIMITUKSEN OSOITE
Näkövammaisten Keskusliitto
Mäkelänkatu 50, 00510 Helsinki
puh. (90)77041/227

SISÄLLYS

Tampereen palvelutalo – oikeaan osunut ratkaisu ...	1
Tampereen palvelutalossa viihdytään	2
Kaksi vuosikymmentä kotisairaanhoidoa Espoossa..	7
Suomen kaupunkeja – Oulu	11
Ajankohtaista	13

TUNTOSARVI

14.6.1985

Tampereen palvelutalo – oikeaan osunut ratkaisu

- Tampereen palvelutalo on toiminut pian kaksi vuotta. Jo tämä aika riittää osoittamaan, että tällainen palvelutalo on tarpeellinen. Kuurosokea ihminen joutuu normaalielämässään ratkaisemaan monia sellaisia ongelmia, jotka palvelutalossa ovat ratkenneet ikään kuin itsekseen. Eräs tällainen on kieliongelma. Viittomakielen taitoisia ihmisiä ei tavallisen suomalaisen rahvaan joukossa juuri tapaa, sen sijaan palvelutalossa äidinkielenä on viittomakieli. Asioiden hoito sujuu näin paljon kätevämmiin ja juttukavereita riittää.

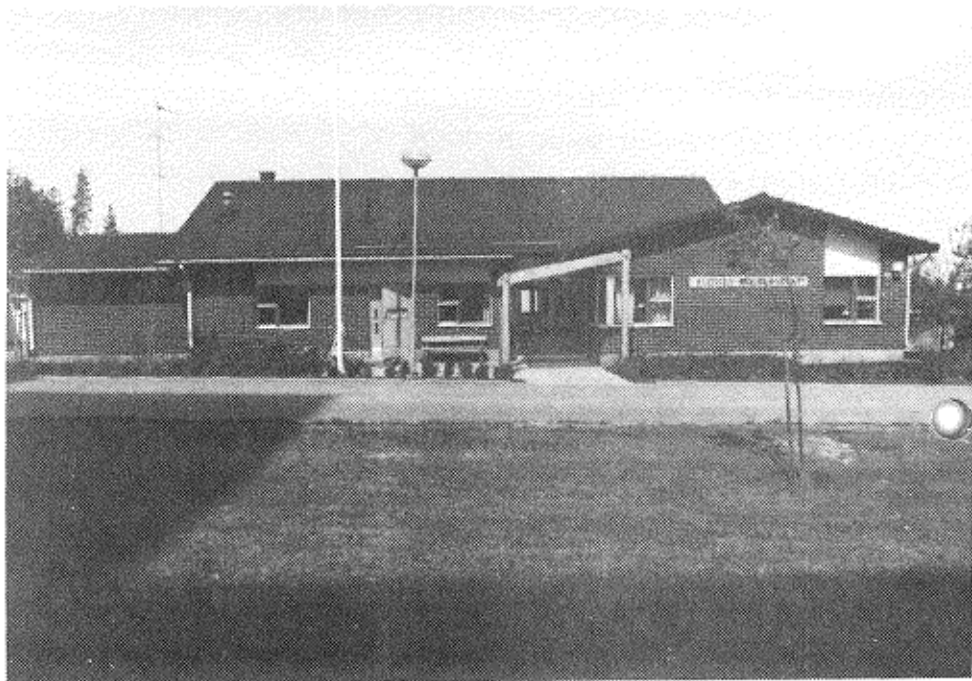
Lisäksi palvelutalossa on mahdollisuus järjestää monet kuurosokeiden palvelut kerta heitolla kuntoon. Tulkki on aina paikalla, tekstipuhelin on käytössä, ruokailu voidaan järjestää sujuvasti jne.

- Huonoina puolina voi olla se, että joutuu lähtemään kauaksi kotoa ja kotiseudusta sekä yhteiselämään sopeutuminen, jota palvelutalossa asuminen kontaktien runsaudesta johtuen eittämättä vaatii. Kaiken kaikkiaan kuitenkin palvelutalossa asuminen merkitsee monelle kuurosokealle tilaisuutta itsenäiseen elämään tasa-arvoisena suomalaisena. Tällaisen arvokkaan päämäärän saavuttamiseksi sijoitetut rahat eivät ole huonosti sijoitettuja.

Tampereen palvelutalossa viihdytään

Puolitoista vuotta sitten valmistui Tampereen palvelutalo. Oikeastaan pitäisi kyllä puhua monikossa palvelutaloista, sillä rakennuksia on jo nyt ennen laajennusta kolme. Kolme mukavan näköistä rivitaloa harjakattoineen ja tiilisine julkisivuineen.

Palvelutalo on tällä hetkellä täynnä asukkaita. 15 kuurosokeaa elää ja työskentelee täällä tai vain asuu.

Tampereen palvelutalon päärakennus ei ole yhtään hullumman näköinen, vai mitä?

Lounas maksaa 10 mk. Asukas voi itse päättää haluaako syödä palvelutalon ruokaa vai valmistaa itse.

Osa nimittäin käy työssä Tampereen keskustassa, jonne matkaa kertyy vajaa 10 km.

Palvelutalon yhdessätoista asunnossa on nyt 15 asukasta. Heistä suurin osa on nuoria, alle 30-vuotiaita, vasta ammattikoulun käyneitä ihmisiä. Mahtuu joukkoon kuitenkin myös vanhempaa väkeä.

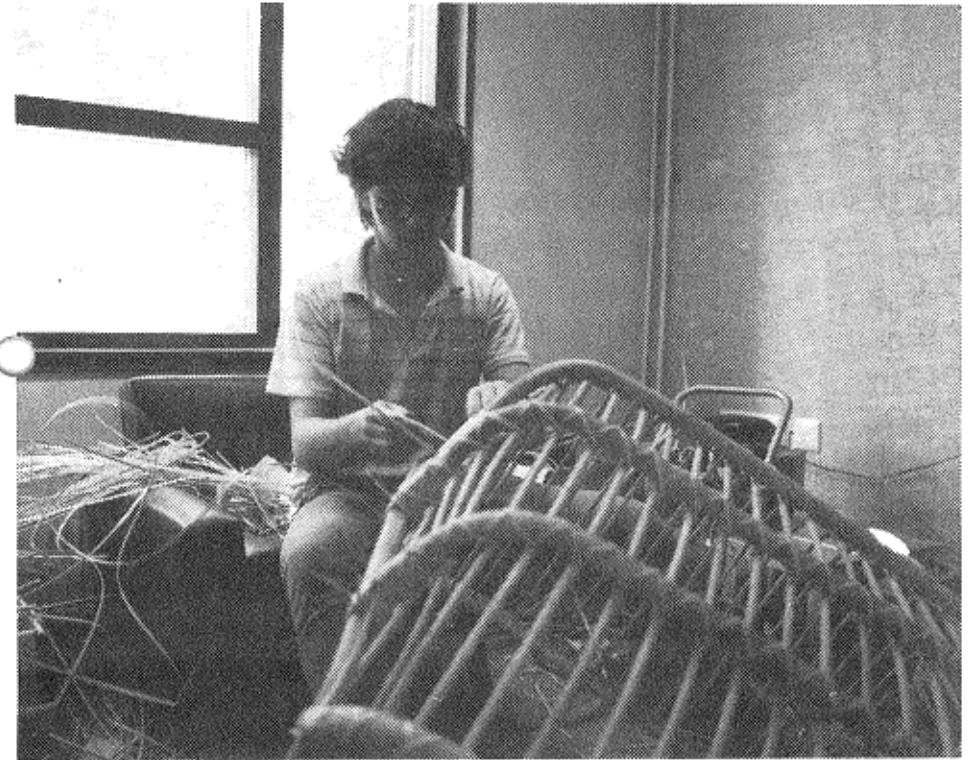
Pikaisen käyntini aikana minulle tuli kuitenkin sellainen kuva, että Tampereen palvelutalossa viihtyvät parhaiten juuri nuoret asukkaat. Vanhemmille ihmisille muutto entuudestaan tuntemattomaan ympäristöön ei ehkä ole niin helppo kuin nuorelle. Ihmisten väliset

erot sopeutumiskyvyssä ovat kuitenkin suuria.

Kaikki tapaamani nuoret asukkaat vakuuttivat viihtyvänsä Hervannassa hyvin ja pitävänsä asuntoaan palvelutalossa kotinaan.

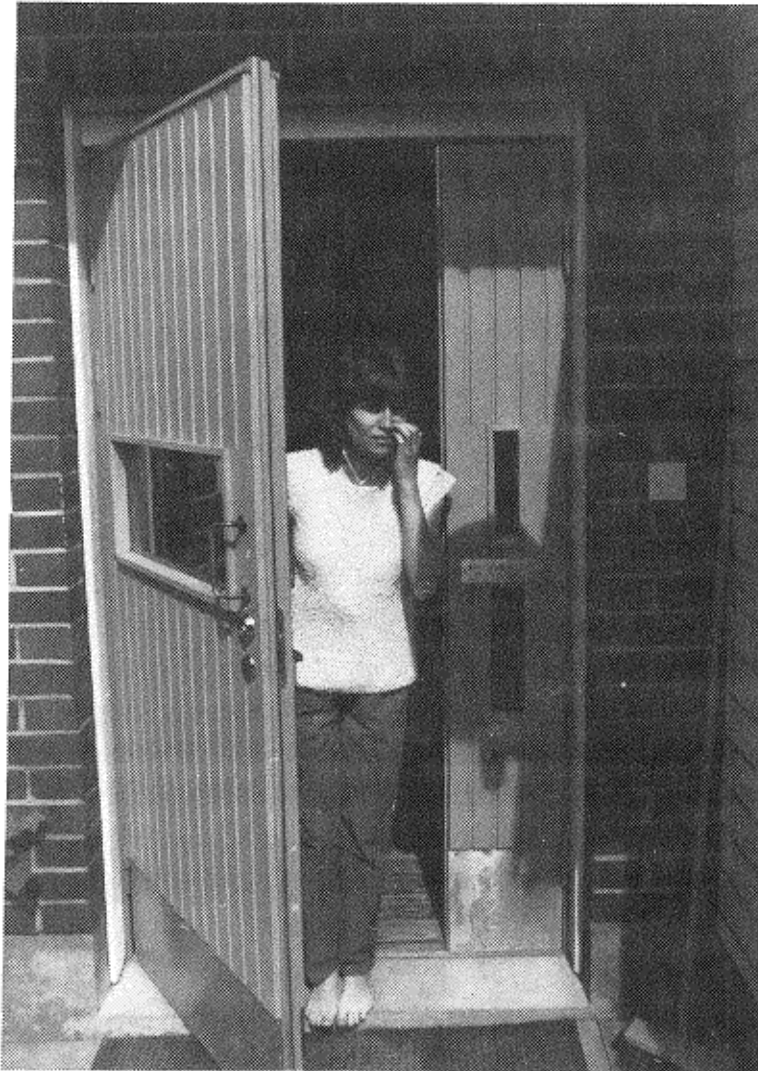
Tyytyväinen vakuuttaa olevansa myös palvelutalon johtaja Harri Haapasaari. Hän sanoo olevansa tyytyväinen siihen, että tukihenkilöitä on löytynyt aika mukavasti. Jos joku asukas haluaa lähteä vaikka ostoksille, niin näkevä ja kuuleva opas löytyy hyvin todennäköisesti matkakaveriksi. Lisäksi Harri sanoo olevansa tyytyväinen siihen, että töitä on saatu nuorille mukavasti. Eläkeläisten lisäksi talossa on korityöntekijöitä, harjatyöntekijöitä, kutoja ja laitospulainen. Suurin osa palvelutalon asukkaiden tuottamista tavaroista menee sokeain myymälöiden kautta asiakkaille ja jonkin verran tuotteita mene myös Sokevalle. Myös se tekee Harri Haapasaaren tyytyväiseksi, että asukkaat tuntuvat kotiutuneen hyvin palvelutaloon.

Eräs asukkaista on Ari Karhulehto. Hän muutti palvelutaloon vuosi sitten. Ari on kotoisin Haapajärveltä. Hän on ammatiltaan korityöntekijä ja parhaillaan on menossa rottinkituolien teko. Ari kertoo viihtyvänsä palvelutalossa mainiosti. Hän työskentelee palvelutalon yhteydessä olevissa tiloissa yhdessä kahden muun asukkaan kanssa, joten työpäiväkään ei tule yksinäiseksi, vaikka juuri käyntipäivänäni muut työntekijät olivatkin poissa. Työskentelytilat eivät palvelutalossa ole parhaat mahdolliset, mutta tähänkin puoleen tulee korjaus ensi vuonna kunhan palvelutalon toinen vaihe valmistuu.

Ari Karhulehdon työtilat ovat palvelutalon yhteydessä. Työmatkaa kertyy noin 15 metriä.

Myös Marja-Leena Avila on kotiutunut Hervantaan. Hervannassa on paljon kävelyteitä, puita ja kauppoja. Palvelutalossa asuminen on auttanut Marja-Leenan elämää monin tavoin. Forssassa, jossa hän aiemmin asui vaivasi mm. tulkkipula. Sen vuoksi asiointi ja ylipäätään kanssakäyminen muiden ihmisten kanssa oli hankalaa. Olo tuntui usein yksinäiseltä, sillä samassa rivitalossa asuneistakaan ei kukaan osannut viittomakieltä. Täällä sen sijaan kielenä on viittomakieli kaikilla ja erityispalvelut lähellä. Tosin tällä hetkellä Marja-

»Tulkaa sisälle, vaikka täällä onkin kamalan sekaista,» toivottaa Marja-Leena Avila kotiovellaan.

Leena saa itse olla erityispalvelujen antaja sen kun kerkiää, sillä perheessä on pikkuinen tyttövauva, joka kyllä tietää miten äiti työllistetään.

TP

Kaksi vuosikymmentä kotisairaanhoidoa Espoossa

Liisa ja hoitaja kohtaavat viikon jokaisena päivänä

Sairas, avun tarpeessa oleva espoolainen on voinut parin vuosikymmenen ajan saada hoitoa myös kotonaan. Viidentuhannen markan määrärahalla alkuun päässyt toiminta on laajentunut tuntuvasti, mutta vielä on matkaa siihen päivään, jolloin kaikki apua kaipaavat saisivat sitä.

Sairaalatungoksen lievikkeenä touhuaa terveystieteiden valvoman kotisairaanhoidon 71-päinen henkilökunta ylilääkärinä apuhoitajiin ja kotiavustajiin.

Vuosittain hoidetaan Puolarmetsän sairaalan ylilääkäri Anja Orama-Lindqvistin mukaan noin 1.100 potilasta kotona. Orama sanoo, että tyypillinen potilas on »vanhus, useimmiten nainen, asuu yksin tai perheessä, tarvitsee apua kaikissa päivittäisissä toiminnoissaan, ei pysty liikkumaan kodin ulkopuolella ja rajoitusti sisätiloissakin».

Vanhusongelma onkin Espoossa jo lähellä. Esimerkiksi 75 vuotta täyttäneiden määrä kasvaa kymmenessä vuodessa yli neljäkymmentä prosenttia.

Kotisairaanhoidoa saa tällä hetkellä noin 400 hoidettavaa. Yksi heistä on voimistelunopettaja Liisa Laurila, 60, Mankkaalta.

Tapiolan piirin sairaanhoitaja Nina Sarlin ajaa pik-

kuisella kaupungin autolla päivän ensimmäisen potilaan luo. Hän on vanha tuttu, jo kolmesta vuotta kotisairaanhoidon potilaana ollut Liisa Laurila.

On kulunut täsmälleen 15 vuotta siitä, kun Liisa suistui autoineen tieltä ja halvaantui liikuntakyvyttömäksi. Kaksi vuotta hän oli sairaalassa, kunnes hän muutti Espooseen ja pääsi kotisairaanhoidopotilaaksi. Siitä lähtien Nina Sarlin ja Liisa Laurila ovat toisensa tunteneet.

Kotiavustaja Päivä Ruonakoski on ovella vastassa. Ensin valmistetaan aamiainen. Nina tuo sen vuoteen viereen ja syöttää potilaansa.

Liisa Laurilaa harmittaa, kun tulee näyttäneeksi avuttomalta. Oikeastaan ei hän niin saamaton ole.

Toiseen käteen yritettiin palauttaa tarttumisotetta leikkauksella, mutta se epäonnistui. Tulipahan kuitenkin sen verran jänteväksi, että Liisa pystyy pyörittämään puhelinnumerot ja kirjoittamaan sormien ympäri tuetulla telinekynällä.

»Halvaantumisen oli oikeastaan tragikoominen juttu,» Liisa hymähtää. »Säästäväinen äiti kun olin, yritin varjella vieressä olleen ostoskorin kiepsahtamista lattialle. Liian monta maitoa olisi mennyt rikki.»

Auto suistui tieltä ja pyöri useita kieppejä. Kun kaikki pysähtyi, Liisa ei enää saanut kättään avaimelle katkaistakseen virran. Niska oli murtunut.

»Se oli samanlainen päivä kuin nytkin. Kuuma.»

Ihmisenä ihmisten joukossa

Hoiturit nostavat Liisan pyörätuoliin, vievät kylpyhuo-

neeseen ja nostavat suihkuun. Koti on vartavasten vammaiselle suunniteltu. Ensimmäinen koti, jossa Liisa ja kotisairaanhoidajat tekivät tuttavuutta, ei ollut näin »helppo».

Vuosien takaisille hankaluuksille naurahdellaan yhdessä. Toisaalta: kaikki kotisairaanhoidokodit eivät vielä ole sairaanhoitokodeiksi suunniteltuja, vaikka ei kai niin vaikeaa olisi poistaa vaikka kaikista asunnoista kynnykset, rakentaa leveät eteiset ja kylpyhuoneiden ovet pyörätuolin kulkea.

»Kotisairaanhoidon avulla olen pystynyt olemaan kotona. Sairaalassa minut tunnustettaisiin sängyn- ja huoneennumeron mukaan, olisin joku kakkonen tai kolmonen huoneessa neljä.»

Apu tarpeen kolmesti päivässä

Kotisairaanhoidon kotiavustaja käy lämmittämässä ruuan Liisalle keskipäivällä, ja vielä ennen neljääkin auttaja ja autettava kohtaavat. Vielä illalla Liisa tarvitsee apua, silloin omaiset, ystävät tai partiolippukunta Tellervoisen tytöt auttavat hänet vuoteeseen. Heitä Liisa kiittelee kovin.

Liisa on iloinen tutuista huolenpitäjistään. »Eihän voi kuvitella että yksinomaan perheeni hoivaisi minua. Heillä on oma elämänsä.»

Hoito on Liisan mielestä kotoista. Hoitajaa ja avustajaa kierrätetään eri potilailla, vaihto tapahtuu parin kuukauden välein. Vaihtelu on tarpeen sekä hyvin ymmärrettävää, ja jonkin ajan kuluttua sama tuttu taas palaa.

Liisan luona käydään joka ikinen päivä.

»Auttajat ovat minun ikkunani maailmaan. Kirjastossakin on vammaisten puhelinpalvelu. Kirjat tuodaan kotiin saakka.»

Kotisairaanhoidon edellytys on se, että koti on asu-
miskelpoinen. Hoitava lääkäri avaa portin kotisairaanhoidon antamalla lähetteen.

Potilas tai omainen ei itse voi suoraan tilata hoitoa. Muuralan sairaalassa toimiva vastaava lääkäri Heikki Rissanen tutkii tilanteen ja osoittaa hoitoon. Ratkaisut tapahtuvat lääkäreiden kesken.

Kotisairaanhoido ja sairaalahoito eivät ole täysin vaihtoehtoisia hoitomuotoja. Joskus sairaala on potilaan kannalta välttämätön.

Jos kotona annettava lääkinnällinen hoito ei ole tarpeen, mutta potilas ei aivan yksin tule toimeen, avuksi yleensä ohjataan sosiaaliviraston kotiaavustajia tai kodinhoitajia. Espoossa on kahden viraston palkkalistoilla kotiaavustajia.

Kotiaavustajat tekevät virastoon katsomatta perustyön. He huolehtivat potilaan ruuasta, puhtaudesta ja asioimisesta.

Rajankäynti virastojen palvelujen kesken on vähän vaikeaa. Ei aina ole niin helppoa sanoa, kuka on niin terve, että selviää sosiaaliviraston kotiaavun turvin.

Tapiolassa kokeillaan yhteispalvelua

Tapiolan piirissä on meneillään kokeilu, jossa kummankin viraston työntekijät toimivat samassa pisteessä. Kokeilu liittyy suunnitelmiin hajauttaa hoitopalvelu-

jen tilaaminen palvelupiireihin. Tällä hetkellä niitä on viisi.

Orama-Lindqvistin mukaan kotikäyntien määrää ei ole mitenkään rajoitettu. Jos joku potilas tarvitsee apua kolme kertaa päivässä, se tapahtuu. Yleensä kuitenkin potilaan luona käydään kerran tai kaksi viikossa.

Kotisairaanhoido on potilaalle ilmaista. Espoo maksaa kaiken. Tänä vuonna kotisairaanhoidokäyntejä on noin 60.000. Kerran hinta on 121 markkaa. Sairaala-
paikka on kaupungille huomattavasti kalliimpi.

Orama-Lindqvist korostaa, ettei kotisairaanhoido ole automaattinen hoitomuoto. Se ei täysin vapauta omaisia vastuusta.

Helsingin Sanomat 2.6.

OULU

Oulussa on noin 95.000 asukasta. Se sijaitsee Pohjanlahden rannalla Oulujoen suussa, johon jo 1300-luvulla oli hyvien liikenneyhteyksien ansiosta muodos-

tunut tärkeä kauppapaikka. Kaupungin perusti Ruotsin kuningas Kaarle IX vuonna 1605 vastapäätä Linnansaarelle rakennettua linnaa.

Tervanmyynnin ansiosta Oulusta kehittyi 1700-1800-luvuilla voimakas satama- ja laivanrakennus- ja kauppa-kaupunki. Taloudellisen kehityksen myötä myös kulttuurielämä vilkastui, Oulusta tuli tunnettu koulu-kaupunki, jossa monet suurmiehet, suomalaisen kulttuurin ja kansallisuusaatteen edustajat ovat opiskelleet ja työskennelleet.

Tänäänkin Oulun läänin pääkaupunki Oulu on Pohjois-Suomen talous- ja kulttuurielämän keskus. Se on merkittävä teollisuus- ja satamakaupunki, monipuolinen koulukaupunki ja yliopistokaupunki.

Oulu on Pohjois-Suomen suurin satamakaupunki. Tervakaudella sen purjelaivasto oli maamme suurin, tänään sen neljän sataman kautta kulkee noin 1,5 miljoonaa tonnia tavaraa vuodessa. Viime vuosisadan vientitavara on vaihtunut puu-, paperi-, kemian- ja elektroniikkateollisuuden tuotteiksi, sillä Oulun suurimmat tuotantolaitokset ovat Kemira Oy, Oulu Osakeyhtiön sulfaattitehdas, Kajaani Oy:n Toppilan sulfiittitehdas ja Oy Nokia Ab Pohjolan Kaapeli.

Seuraavassa joitakin poimintoja Oulun matkailunähtävyyksistä:

- Kauppatori, jonka erikoisuuksia ovat rieska, leipäjuusto, räättilimppu, nahkaiset ja hillat. Hailuoto-laiva, joka aikoinaan liikennöi Oulun ja Hailuodon välillä, toimii torilla kahvilana. Kalakauppaa käydään nykyisin Kauppahallissa. Vanhat suolamakasiinit torin laidassa

ovat muistona viime vuosisadan vilkkaasta kaupankäynnistä.

- Hailuoto, joka on noin 900 asukkaan saariyhdyskunta Oulun edustalla merellä. Mantereelta kulkee Hailuotoon ilmainen lautta. Matka kestää noin 20 minuuttia. Saari on 25 kilometriä pitkä ja 15 leveä. Marjaniemessä on kalastajakylä ja hyviä hiekkarantoja.

- Turkansaaren ulkomuseossa puolestaan on 28 vanhaa rakennusta esineineen ja kirkko vuodelta 1694.

- Oulussa on myös mm. eläinmuseo, kasvitieteellinen puutarha, tuomiokirkko ja erilaisia muita museoita.

AJANKOHTAISTA

Uusi televisiokanava suunnittelilla

Yleisradio, Mainostelevisio ja Oy Nokia Ab suunnittelevat uuden, kolmannen televisiokanavan käyttöönottoa. Yleisradion pääjohtajan Sakari Kiurun mielestä mainostuloin ja käyttömaksuin rahoitettu uusi tv-kanava on tarpeen, jotta kotimainen ohjelmatuotanto voisi varmistaa kilpailukykynsä kansainvälisen tuotannon kanssa. Yleisradio toivoo kanavalta myös uusia tuloja, kun se haukkaisi osan kaapelitelevioiden mainoskustasta.

Lähettykset aloitettaisiin suunnitelmien mukaan suurimmassa kaupungeissa ja niiden ympäristössä Etelä-Suomessa ja mahdollisesti Oulun ympäristössä, koko

maahan uusi kanava ei ilmeisesti tulisi koskaan ulotumaan, Kiuru arvioi. Kanava olisi vastaisku videoille ja satelliittikanaville. Lopulliset päätökset hankkeen toteuttamisesta tehdään syksyllä.

Helsingin Sanomat 1.6.

Pirkko Työläjärvestä Turun ja Porin läänin maaherra

Eduskunnan varapuhemies ja sosiaalidemokraattisen puolueen varapuheenjohtaja Pirkko Työläjärvä on nimetty Turun ja Porin läänin maaherraksi. Nimityksensä jälkeen Työläjärvä joutui moneen kertaan perustelemaan lehtimiehille, miksi maan menestyvin naispoliitikko haluaa 46-vuotiaana pois politiikasta? Miksei hän halua puolueen puheenjohtajaksi, pääministeriksi ja presidentiksi?

Työläjärvä perusteli päätöstään sillä, että hän on kyllästynyt tapaan, jolla päivänpolitiikkaa tehdään. Hallituksessa ministerit sanoutuvat irti yhteisistä päätöksistä, hyppäävät siellä ja täällä selittämässä, että kyllähän me, mutta kun ne muut. Sellaista menoa ei Työläjärvä pysty hyväksymään.

Työläjärvä on sydämistynyt myös kiihkeimmille ns. naisasianaisille. He arvostelevat miesten tapaa pyrkiä eteenpäin urallaan keinoja kaihtamatta ja samalla kuitenkin syyllistyvät itse samaan.

Lähtemällä Turkuun Työläjärvä haluaa osoittaa koko maailmalle, ettei poliitikko ole uransa vanki, tuomittu pyrkimään yhä korkeammalle ja korkeammalle kantaivat siivet tai ei.

Helsingin Sanomat 1.6.

Ruotsin tullin erikoistutkijat vakuuttuneita:

Bofors myynyt salaa sotatarvikkeita Iranille

Ruotsin tullin erikoistutkijat ovat vakuuttuneita, että Bofors-yhtymä on myynyt sotamateriaaliksi luokiteltuja räjähteitä Iranille parin viime vuoden aikana.

Kaupat on tehty Ruotsin hallituksen selän takana samaan aikaan, kun pääministeri Olof Palme on toiminut YK:n asettamana välittäjänä Iranin ja Irakin sodassa.

Iranin lisäksi Bofors on myynyt Ruotsin lakien vastaisesti rähähdysaineita kahdelle muulle Persianlahden valtiolle, Tukholmassa keskiviikkona julkisuuteen tulleet tiedot kertoivat.

Laiton sotamateriaalin kauppa on tuottanut Boforsille noin sata miljoonaa kruunua. Jos syytteet kyetään oikeudessa näyttämään toteen, rangaistuksena voi olla jopa kuusi vuotta vankeutta yhtiön vastuullisimmille johtajille.

Pääministeri Olof Palme ei suostunut keskiviikkona vastaamaan kysymyksiin siitä missä määrin Boforsin nimen yhdistäminen laittomiin kauppoihin on vahingoittanut Ruotsin puolueettomuusmainetta ulkomailla. Tulli sen sijaan vahvisti, että Boforsin vastaiset tutkimukset ovat käynnissä.

Syytteitä jupakassa odotetaan syksyllä. Vahvistamattomien tietojen mukaan näyttö Boforsia vastaan

on varma. Yhtymän konttoreihin tehtiin huhtikuussa kaksi ratsiaa, jolloin takavarikoitiin runsaasti asiakirjoja. Useat Boforsin rähähdysaineita valmistavan tytäryhtiön Nobel Kemi AB:n työntekijöistä ovat lisäksi tunnustaneet tapahtuneen. Monen tiedetään tutkimusten alkamisen jälkeen hakeutuneen pois Boforsin palveluksesta.

Helsingin Sanomat 6.6.

Joni Nyman nyrkkeili EM-hopelle – muutkin edustusnyrkkeilijät menestyivät

Joni Nyman saavutti hopeatilin Budapestissä järjestetyissä nyrkkeilyn Euroopanmestaruuskilpailuissa. Sarjassa alle 67 kiloa nyrkkeilyt suomalainen tähtää seuraavaksi Maailmanmestaruuskisoihin, jotka järjestetään vuoden kuluttua. EM-hopean saaminen oli yllätys Nymanille itselleenkin. Loppuottelussa hän hävisi pistein kultamitalin Neuvostoliiton Israel Akopkohianille.

EM-nyrkkeilyt menivät suomalaisilta kaiken kaikkiaan mukavasti. Nymanin hopean lisäksi toivat pronssia Jarmo Eskelinen, Jari Grönroos sekä Jose Tuominen. Kaksi vuotta sitten Varnassa eivät suomalaiset saaneet mitaleita EM-kisoista lainkaan.

Helsingin Sanomat 3.6.